

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2019

СУТНІСТЬ КРИЗИ У БАНКУ ТА ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Розвиток економіки країни безпосередньо залежить від стану банківської системи, фінансування та обслуговування підприємств банківськими установами. Важливою передумовою цього є забезпечення стабільного стану банків, що є основним завданням як їх власників, так і регулятора банківського сектору. Важливо акцентувати увагу на неспроможності повноцінного функціонування економіки держави без кредитної підтримки банків та на негативних соціальних ефектах при виникненні системної банківської кризи, проявом якої є неплатоспроможність великої кількості банків.

На сучасному етапі антикризове управління банком є одним з основних завдань, оскільки більшість банків України ще остаточно не вийшли з кризи. Кризові явища 2008-2009 рр., 2014-2016 рр. значним чином вплинули на фінансовий стан вітчизняних банків, відповідно виникає об'єктивна потреба у дослідженні криз в банку та факторів, що впливають на їх виникнення щодо антикризового управління банком. За результатами нашого дослідження було доведено, що єдиного визначення кризи в банку так і немає. Так, М. Туган-Барановський акцентував увагу на тому, що кризу слід розглядати як закономірне явище економічної кон'юнктури: точка перелому зростаючої та спадаючої хвиль, закінчення підйому та початок етапу скорочення, є початком економічного циклу діяльності суб'єктів господарювання [1, С. 16].

Сучасна наукова та економічна література має безліч суперечливих поглядів стосовно визначення терміну «криза у банку». Підхід до визначення кризи у банку в сучасних підходах можна розділити на позитивний та негативний підходи. Розглянемо спочатку позитивний підхід. Так згідно з цим підходом, то криза - це переломний момент у розвитку змін, об'єктивний процес, притаманний кожному життєвому циклу. Так вважали Чернявський А. Д., Василенко В. О., Сибіряков В.Г., Гренц Т., Яковец Ю.В., Богданов А.А. [2].

Щодо негативного підходу, то можемо виділити наступне: криза має виключно руйнівний вплив на діяльність підприємства, спричиняє банкрутство. Прихильниками негативного підходу були : Штангрет А.М., Крутько В.Н., Ланкіна В.Є., С. Фішер, К. Макконел, С. Брю., Іванов Г. П., Хіт Р. [2].

Проаналізувавши різні погляди науковців, ми спостерігаємо зовсім різні визначення поняття «кризи у банку», це залежить від мети чи предмету. Отже, найчастіше при визначенні сутності кризи в банку науковці виходять з факторів настання кризи банку чи наслідків, які криза спричиняє.

На нашу думку, криза-це непередбачуване явище, яке виникає під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Банківська криза – це швидке та масштабне погіршення якості функціонування банків, що має відображення в нездатності як окремих банків, так і всієї банківської системи виконувати свої функції в економіці, проводити банківські операції та забезпечувати власний розвиток. Криза – це об'єкт антикризового управління банку.

У науково-економічній літературі, факторі виникнення банківських криз поділяють на внутрішні (контрольовані) та зовнішні, які в свою чергу є неконтрольовані. До зовнішніх факторів відносять ті, які неможливо контролювати, також ще їх можуть називати опосередкованими.

До зовнішніх причин можна віднести: політичну ситуацію в країні, соціальну ситуацію в країні, можна також віднести стратегію та тенденції зміни в макроекономіці країні чи навіть світі. До них можна віднести нестабільність макроекономічної ситуації у країні, що спричиняється диспропорціями та надмірною відкритістю економіки, високими процентними

ставками, неадекватним режимом курсу валюти у країні, «бульбашками» на ринку нерухомості, відсутністю чи неефективністю, недостатністю внутрішнього нагляду та контролю; конкуренцію, ступінь розвитку та стан фінансового ринку; ступінь довіри до банку з боку клієнтів ; інфляцію; обсяги інвестицій; стан платіжного балансу країни; обсяги ВВП; політичну та соціальну нестабільність та інші.[3,4]. До внутрішніх факторів виникнення кризи в банку можна віднести: надмірні ризики при здійсненні банківської діяльності; неякісне управління в банку; незадовільний внутрішній нагляд або його відсутність; помилки у валютній діяльності та кредитній діяльності; відокремлення вимог та зобов'язань за термінами в самих банках або в їхніх позичальників.

Отже, вважаємо за доцільне надати власну класифікацію факторів, що провокують появу банківських криз (рис. 1).

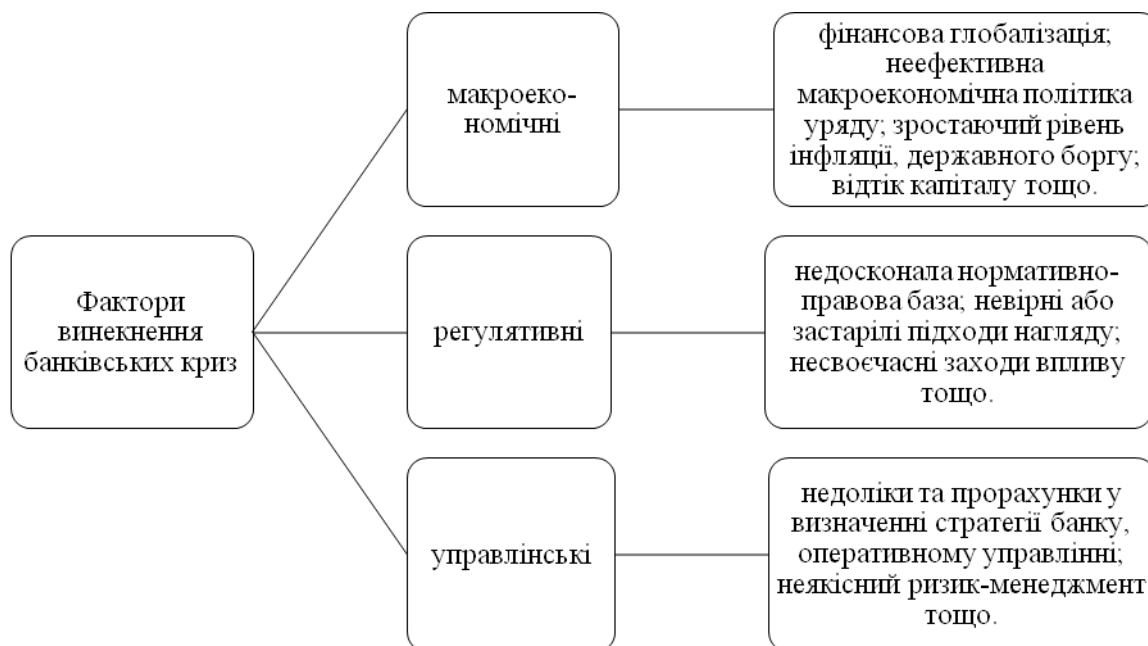

Рисунок 1 – Фактори, що спричиняють виникнення банківських криз [складено автором]

Отже, підсумовуючи вище викладене, можемо стверджувати, що банківські кризи сьогодення – це багатовимірне та комплексне поєднання взаємодіючих впливів і промахів, які характерні для усіх країн, незалежно від рівня економічного розвитку. Нестабільність, яка виникає у фінансовій сфері,

виявляє існуючу слабкість усередині самої банківської системи, а вузька зосередженість на певних причинних компонентах створює перекошену уяву та невідповідну політику відносно реформування банківського сектору.

Список використаних джерел

1. Мазурок П. П. Вплив фінансової кризи на рівень прибутковості діяльності вітчизняних банків: теоретичний та прикладний аспект / П. П. Мазурок, О. О. Гузенко // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 7. – С. 25-30.

2. Тлумачний словник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.

3. Береславська О. І. Сучасні банківські кризи: причини та ймовірність повторення / О. І. Береславська // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2013. - № 3. - С. 78-84 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_12

4. Держава, підприємства та банки в системі антикризового управління: монографія [Текст] / за заг. ред. Т.А. Васильєвої, О.Б. Афанасьєвої. – Суми: Ярославна, 2013. – 488 с.